

Tyrimo „Greitasis Eurobarometras 582: verslo požiūris į korupciją ir nacionalinių teisingumo sistemų nepriklausomumą ES ir pasirinktose plėtros šalyse 2026 m.“ rezultatų apžvalga

Europos Komisijos „Greitojo Eurobarometro 582“ tyrimas apie verslo požiūrį į korupciją ir nacionalinių teisingumo sistemų nepriklausomumą atliktas 2026 m. balandžio 23–gegužės 8 d. tiesioginio interviu telefonu būdu. Tyrime dalyvavo 12 878 įmonės iš 27 ES valstybių narių ir 1779 įmonės iš 4 pasirinktų plėtros šalių (Juodkalnijos, Šiaurės Makedonijos, Albanijos ir Serbijos). Šioje apžvalgoje pateikiami Lietuvos rezultatai ES27 kontekste ir vertinama jų dinamika, palyginti su ankstesnių metų tyrimais.

Pagrindinės tyrimo išvalgos

1. Korupcija kaip tiesioginė kliūtis verslui vertinama gerokai rečiau nei tyrimo pradžioje ir rečiau nei ES vidurkis, tačiau aiškos tolesnio gerėjimo tendencijos nepastebima. 2026 m. korupcija rimta problema vykdant verslą laiko 23 proc. įmonių (ES27 – 37 proc.). Tai yra ryškus pagerėjimas palyginti su 36 proc. 2013 m., tačiau nuo 2022 m. rodiklio reikšmė svyruoja be aiškos mažėjimo krypties.

2. Bendras korupcijos paplitimo vertinimas ilgalaikėje perspektyvoje reikšmingai pagerėjo ir šiuo metu yra geresnis už ES vidurkį, tačiau pastaraisiais metais pažanga sustojo. 2026 m. korupciją paplitusia laiko 59 proc. Lietuvos verslo atstovų (ES27 – 65 proc.), palyginti su 89 proc. 2013 m. Vis dėlto nuo 2022 m. rodiklis iš esmės svyruoja panašiam lygyje, todėl aiškos tolesnio gerėjimo tendencijos nematyti.

3. Protekcionizmo ir nepotizmo vertinimas ilgalaikėje perspektyvoje beveik nepasikeitė, tačiau yra palankesnis nei vidutiniškai ES. 2026 m. šias problemas rimtomis laiko 23 proc. Lietuvos įmonių (ES27 – 38 proc.). Tai yra beveik tiek pat, kiek 2013 m. (24 proc.), o per metus rodiklis padidėjo 5 proc. punktais.

4. 2026 m. ryškiai pablogėjo ir priartėjo prie ES vidurkio politinių partijų finansavimo skaidrumo vertinimas. 65 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad politinių partijų finansavimas nėra pakankamai skaidrus ir prižiūrimas – 16 proc. punktų daugiau nei 2025 m. Rodiklis grįžo į 2013–2017 m. vertinimo lygį ir priartėjo prie ES vidurkio (ES27 – 62 proc.).

5. Viešųjų pirkimų srityje nėra vienakryptės gerėjimo tendencijos. Techninių specifikacijų pritaikymas konkrečioms įmonėms išlieka dažniausiai nurodoma rizika (61 proc., ES27 – 58 proc.), o 2026 m. ypač išaugo piktnaudžiavimo derybinėmis procedūromis vertinimas – nuo 42 proc. iki 52 proc. (ES27 – 45 proc.). Kita vertus, kartelinių susitarimų, interesų konfliktų ir sutarčių keitimo po sudarymo vertinimai per metus šiek tiek pagerėjo.

6. Lietuvos verslas labiau nei vidutiniškai ES tiki korupcinių veikų atskleidimu, tačiau atsakomybės už korupciją vertinimas išlieka santykinai silpnas. 71 proc. Lietuvos įmonių mano, kad korupcine praktika užsiimantys asmenys ar įmonės būtų išaiškinti arba apie juos būtų pranešta teisėsaugai (ES27 – 53 proc.), tačiau tik 42 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad už aukšto rango ar atsakingo pareigūno papirkimą tinkamai baudžiama (ES27 – 31 proc.). Pastarasis rodiklis Lietuvoje per metus sumažėjo 7 proc. punktais, o ilgalaikėje perspektyvoje aiškios jo gerėjimo tendencijos nėra.

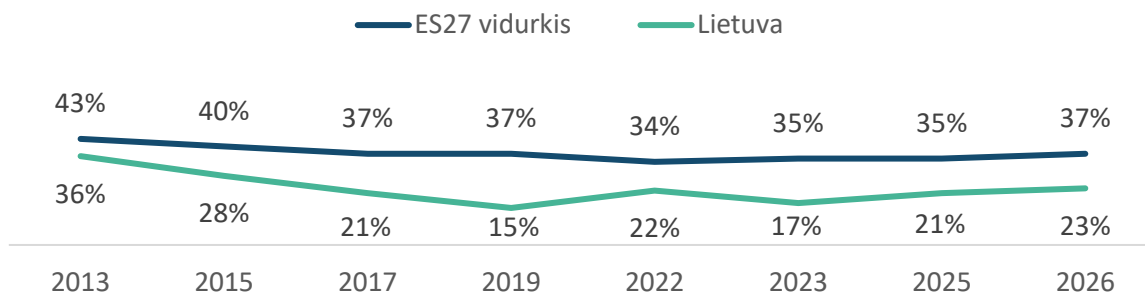
7. Teismų ir kitų sprendimus priimančių institucijų nepriklausomumo vertinimas yra viena iš sričių, kuriose Lietuvos rezultatai palankesni už ES vidurkį. Teismų ir teisėjų nepriklausomumą gerai vertina 70 proc. Lietuvos verslo atstovų (ES27 – 58 proc.). Lietuvoje palankiau nei vidutiniškai ES vertinamas ir viešųjų pirkimų ginčus nagrinėjančių bei konkurencijos klausimus sprendžiančių institucijų nepriklausomumas. Lietuvoje šias funkcijas atitinkamai vykdančių apygardos teismų ir Konkurencijos tarybos vertinimai siekia 65 ir 59 proc., o atitinkamas funkcijas ES valstybėse narėse vykdančių institucijų vidurkis abiem atvejais – 54 proc. Be to, abiejų rodiklių vertinimas Lietuvoje, palyginti su 2025 m., reikšmingai pagerėjo.

1. Korupcija kaip problema verslui

2026 m. 23 proc. Lietuvos verslo atstovų nurodė, kad korupcija yra labai arba gana rimta problema jų įmonei vykdant veiklą Lietuvoje. Šis rodiklis yra žemesnis už ES27 vidurkį – 37 proc. Palyginti su 2025 m., jis padidėjo 2 proc. punktais – nuo 21 iki 23 proc. Didžioji dalis – 74 proc. – Lietuvos verslo atstovų korupcijos nelaiko reikšminga kliūtimi verslui.

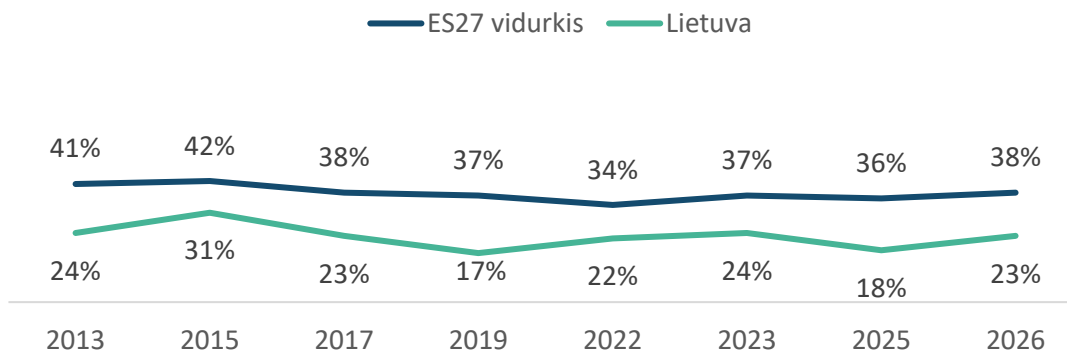
Ilgalaikė dinamika rodo, kad didžiausias šio rodiklio pagerėjimas įvyko ankstesniu laikotarpiu: 2013 m. korupciją rimta problema laikė 36 proc. Lietuvos įmonių, 2015 m. – 28 proc., o 2017 m. – 21 proc., 2019 – 15 proc. Vėliau rodiklis svyravo nuo 17 iki 23 proc. Taigi, palyginti su tyrimo pradžia, korupcija kaip verslo veiklos kliūtis vertinama gerokai rečiau, tačiau nuo 2022 m. aiškios tolesnio gerėjimo tendencijos nematyti.

1 pav. Įmonių dalis, nurodžiusi korupciją kaip rimtą problemą vykdant jų įmonės veiklą

Protekcionizmą ir nepotizmą kaip labai arba gana rimtą problemą 2026 m. nurodė 23 proc. Lietuvos įmonių (ES27 – 38 proc.). Palyginti su 2025 m., šis rodiklis padidėjo 5 proc. punktais. Ilgalaikėje perspektyvoje vertinimas gana stipriai svyruoja: 2013 m. rodiklis siekė 24 proc., 2015 m. – 31 proc., 2019 m. buvo sumažėjęs iki 17 proc., o 2026 m. vėl siekia 23 proc. Todėl aiškos ilgalaikės protekcionizmo ir nepotizmo kaip verslo kliūties mažėjimo tendencijos nematyti.

2 pav. Įmonių dalis, nurodžiusi protekcionizmą ir nepotizmą kaip rimtą problemą

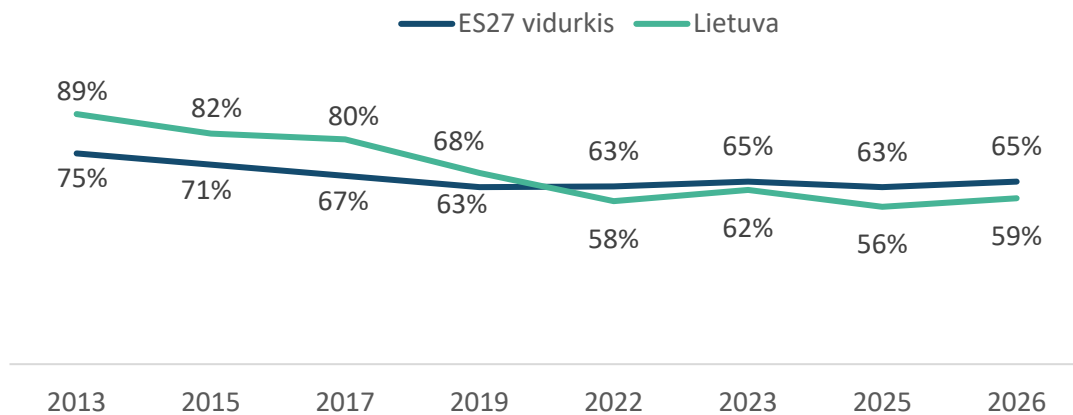

2. Korupcijos paplitimo vertinimas

2026 m. 59 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad korupcija šalyje yra labai arba gana paplitusi. Tai mažiau nei ES27 vidurkis – 65 proc. Palyginti su 2025 m., Lietuvos rodiklis padidėjo 3 proc. punktais – nuo 56 iki 59 proc.

Ilgalaikė dinamika yra gerokai palankesnė: 2013 m. korupciją paplitusia laikė 89 proc. Lietuvos įmonių, 2017 m. – 80 proc., 2019 m. – 68 proc., o 2022 m. – 58 proc. Taigi didžiausias pagerėjimas vyko iki 2022 m. Pastaraisiais metais rodiklis svyruoja palyginti nedideliame intervale – nuo 56 iki 62 proc., todėl aiškos tolesnio gerėjimo tendencijos kol kas nematyti.

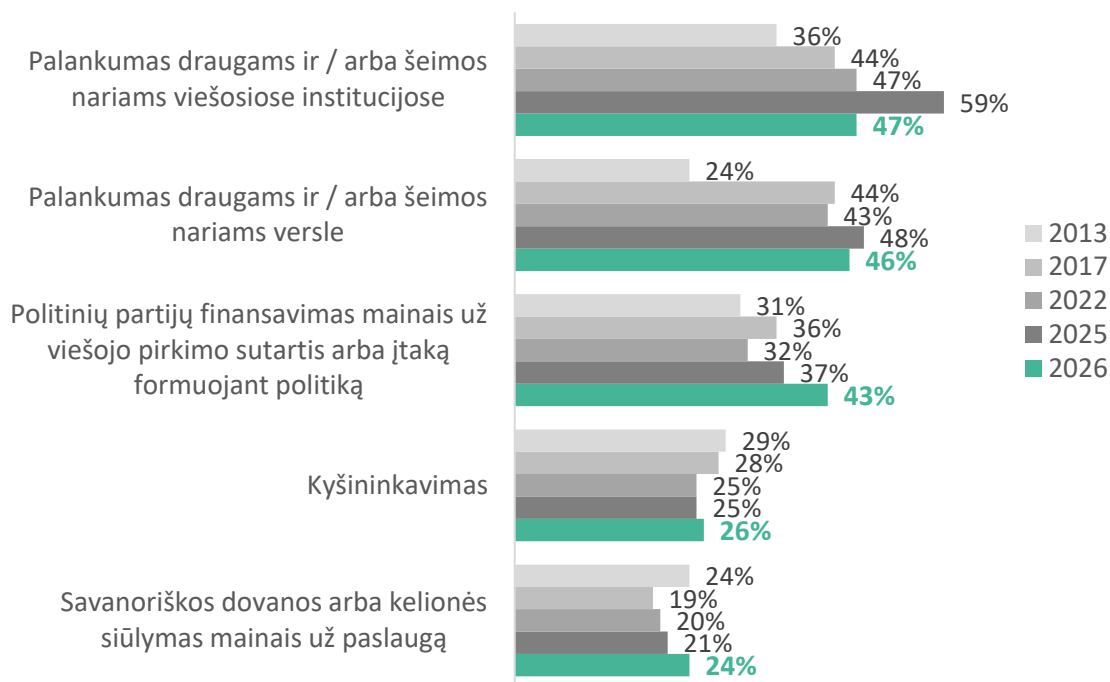
3 pav. Įmonių dalis, manančių, kad korupcija šalyje yra labai arba gana paplitusi

Vertinant konkrečias korupcines praktikas, kaip labiausiai paplitusias 2026 m. Lietuvos verslas dažniausiai nurodė palankumą draugams ir šeimos nariams viešosiose institucijose (47 proc.), palankumą draugams ir šeimos nariams versle (46 proc.) ir politinių partijų finansavimą mainais į viešųjų pirkimų sutartis arba įtaką formuojant politiką (43 proc.). Palyginti su 2025 m., palankumo viešosiose institucijose vertinimas pagerėjo reikšmingai – nuo 59 iki 47 proc., palankumo versle – nuo 48 iki 46 proc. Tačiau politinių partijų finansavimo kaip paplitusios korupcinės praktikos vertinimas pablogėjo – nuo 37 iki 43 proc.

Ilgalaikė šių praktikų dinamika taip pat nevienoda. Pavyzdžiui, 2013 m. politinių partijų finansavimą mainais į sutartis ar įtaką kaip paplitusią praktiką nurodė 31 proc. įmonių, palankumą versle – 24 proc., o palankumą viešosiose institucijose – 36 proc. Taigi bendras korupcijos paplitimo suvokimas ilgainiui reikšmingai sumažėjo, tačiau kai kurių konkrečių favoritizmo ir politinės įtakos praktikų vertinimai tokios pat teigiamos tendencijos nerodo.

4 pav. Įmonių dalis, paminėjusių konkrečias praktikas kaip labiausiai paplitusias Lietuvoje

3. Verslo ir politikos ryšių vertinimas

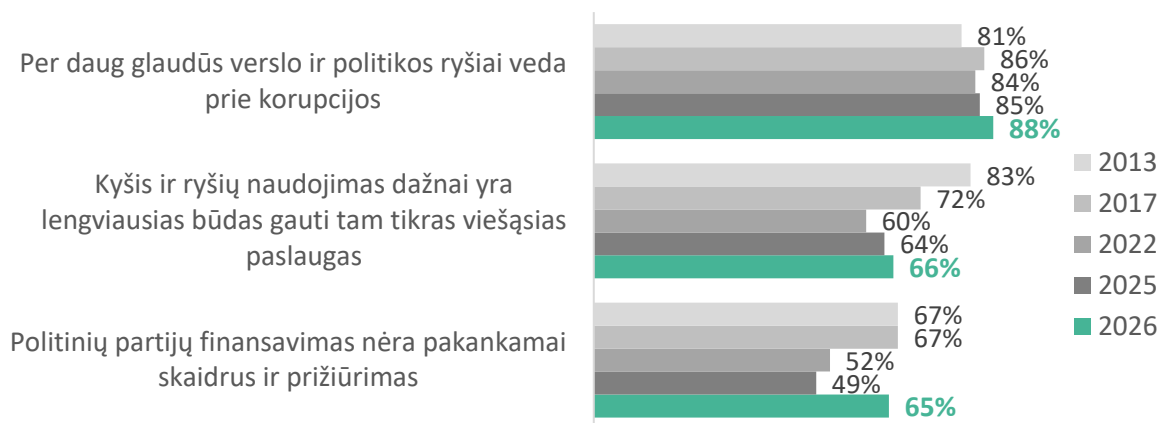
2026 m. 88 proc. Lietuvos verslo atstovų sutinka, kad per daug glaudūs verslo ir politikos ryšiai veda prie korupcijos. Šis rodiklis yra aukštesnis už ES27 vidurkį – 79 proc. Palyginti su 2025 m., jis padidėjo 3 proc. punktais – nuo 85 iki 88 proc. Šis vertinimas išlieka stabiliai aukštas visą analizuojamą laikotarpį: 2013 m. su teiginiu sutiko 81 proc. Lietuvos įmonių, 2017 m. – 86 proc., 2022 m. – 84 proc. Taigi ilgalaikėje perspektyvoje verslo jautrumas pernelyg glaudžių verslo ir politikos ryšių keliamai korupcijos rizikai nemažėja.

2026 m. 66 proc. Lietuvos verslo atstovų taip pat mano, kad kyšis ir ryšių naudojimas dažnai yra lengviausias būdas gauti tam tikras viešąsias paslaugas. Palyginti su 2025 m., šis rodiklis padidėjo 2 proc. punktais. Ilgalaikė tendencija palankesnė – 2013 m. taip manė 83 proc., 2017 m. – 72 proc., o 2022 m. – 60 proc. įmonių. Vis dėlto po ankstesnio mažėjimo nuo 2022 m. rodiklis vėl šiek tiek didėja.

Kritiškai vertinamas ir politinių partijų finansavimo skaidrumas. 2026 m. 65 proc. Lietuvos verslo atstovų nesutiko, kad politinių partijų finansavimas yra pakankamai skaidrus ir prižiūrimas. Palyginti su 2025 m., ši dalis padidėjo net 16 proc. punktų – nuo 49 iki 65 proc. Ankstesniais metais vertinimai svyravo: 2013 ir 2017 m. politinių partijų finansavimo skaidrumą neigiamai vertino po 67 proc. respondentų, 2022 m. – 52 proc. Taigi 2026 m. rodiklis iš esmės grįžo į ankstesnio laikotarpio

aukštą neigiamo vertinimo lygį, o politinių partijų finansavimo skaidrumas išlieka viena problemiščiau vertinamų sričių.

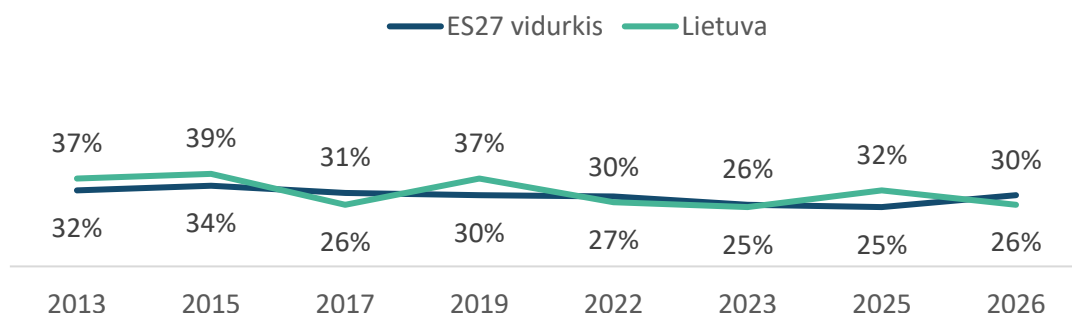
5 pav. Įmonių dalis, sutinkančių su teiginiais apie verslo ir politikos ryšių vertinimą

4. Viešųjų pirkimų korupcijos rizikos

Viešieji pirkimai išlieka viena ryškiausių verslo įvardijamų korupcijos rizikos sričių. 2026 m. 26 proc. įmonių teigė, kad per pastaruosius trejus metus korupcija neleido jų įmonei laimėti viešojo konkurso arba viešojo pirkimo sutarties. Tai yra šiek tiek mažiau nei ES27 vidurkis – 30 proc. Palyginti su 2025 m., Lietuvoje taip teigiančių įmonių dalis sumažėjo, o ES27 vidurkis – paaugo. Kita vertus, aiškaus gerėjimo ilgalaikėje perspektyvoje nėra.

7 pav. Įmonių dalis, teigiančių, kad per pastaruosius trejus metus korupcija neleido jų įmonei laimėti viešojo konkurso arba viešojo pirkimo sutarties

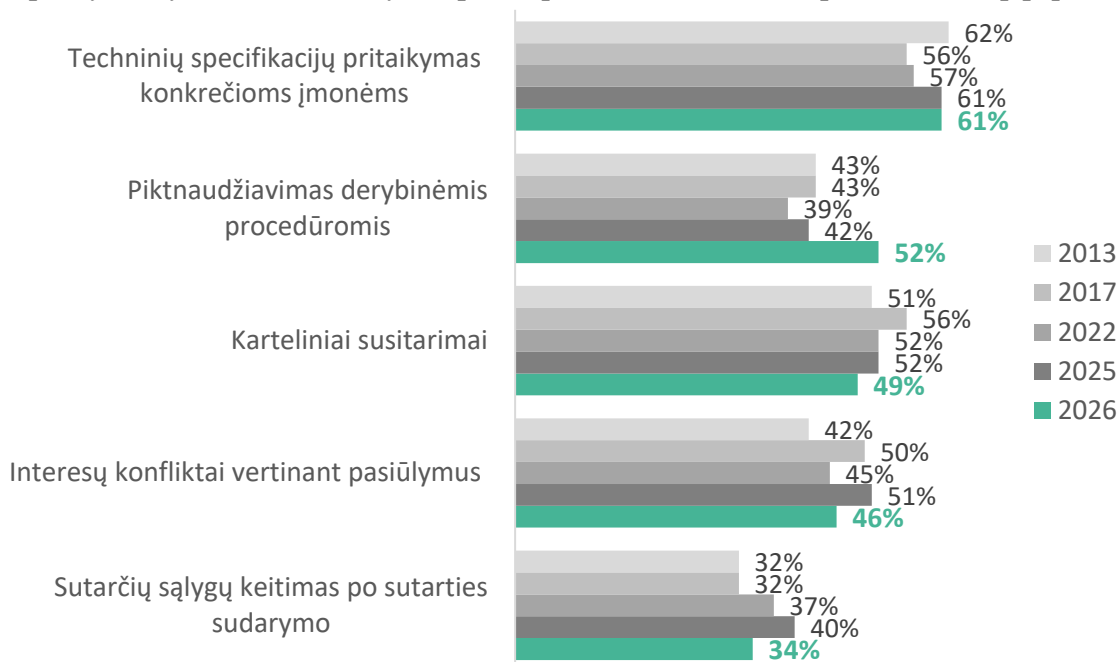

2026 m. 61 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad viešuosiuose pirkimuose paplitęs techninių specifikacijų pritaikymas konkrečioms įmonėms, 52 proc. – piktnaudžiavimas derybinėmis procedūromis, 49 proc. – karteliniai susitarimai, 46 proc. – interesų konfliktai vertinant pasiūlymus, o 34 proc. – sutarčių sąlygų keitimas po sutarties sudarymo.

Palyginti su 2025 m., ryškiausias neigiamas pokytis matomas vertinant piktnaudžiavimą derybinėmis procedūromis – šis rodiklis padidėjo 10 proc. punktų, nuo 42 iki 52 proc. Kita vertus, sumažėjo interesų konfliktus vertinant pasiūlymus nurodžiusių respondentų dalis – nuo 51 iki 46 proc., kartelinių susitarimų – nuo 52 iki 49 proc., sutarčių sąlygų keitimo po sutarties sudarymo – nuo 40 iki 34 proc. Techninių specifikacijų pritaikymo rodiklis nepasikeitė ir išliko 61 proc.

Ilgalaikė dinamika viešųjų pirkimų srityje nevienoda. Techninių specifikacijų pritaikymo vertinimas visą laikotarpį išlieka aukštas ir gana stabilus – 62 proc. 2013 m., 56 proc. 2017 m. ir 61 proc. 2026 m. Piktnaudžiavimo derybinėmis procedūromis rodiklis iki 2025 m. svyravo apie 39–43 proc., tačiau 2026 m. padidėjo iki 52 proc. Kartelinių susitarimų vertinimas, priešingai, nuo 56 proc. 2017 m. sumažėjo iki 49 proc. 2026 m., o interesų konfliktų ir sutarčių keitimo rodikliai per laikotarpį svyravo be aiškos vienakryptės tendencijos. Taigi viešųjų pirkimų srityje ilgalaikio sistemingo pagerėjimo nematyti – vienų rizikų suvokimas mažėja, kitų išlieka stabiliai aukštas arba didėja.

6 pav. Įmonių dalis, vertinančių korupcines praktikas viešuosiuose pirkimuose kaip paplitusias

5. Viešųjų pirkimų ir konkurencijos priežiūros institucijų nepriklausomumas

2026 m. Lietuvos verslas palankiau nei vidutiniškai ES vertino viešųjų pirkimų bylas nagrinėjančių teismų ir Konkurencijos tarybos nepriklausomumą. Apygardos teismų nepriklausomumą nagrinėjant viešųjų pirkimų bylas teigiamai įvertino 65 proc. Lietuvos verslo atstovų (ES27 – 54 proc.). Palyginti su 2025 m., kai teigiamai juos vertino 49 proc. respondentų, šis rodiklis padidėjo 16 proc. punktų.

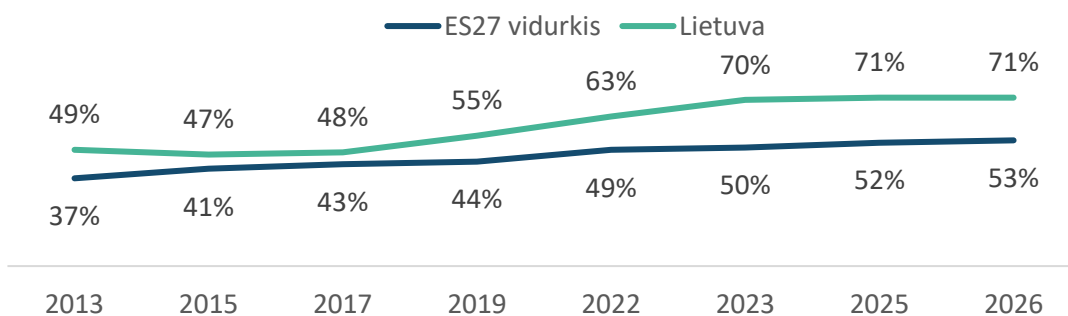
Konkurencijos tarybos nepriklausomumą priimant sprendimus konkurencijos bylose 2026 m. palankiai vertino 59 proc. Lietuvos verslo atstovų (ES27 – 54 proc.) – 18 proc. punktų daugiau nei 2025 m., kai teigiamas vertinimas siekė 41 proc. Taigi per metus reikšmingai pagerėjo abiejų institucijų nepriklausomumo vertinimas, o Lietuvos rodikliai, 2025 m. buvę žemesni už ES vidurkį, 2026 m. jį viršijo.

6. Pranešimas apie korupciją ir atsakomybės neišvengiamumas

Lietuvos verslo atstovai gana palankiai vertina galimybes nustatyti korupcijos atvejus ir apie juos pranešti. 2026 m. 70 proc. respondentų mano, kad konfidencialūs vidiniai pranešimo kanalai padeda nustatyti ir spręsti korupcijos atvejus (ES27 – 51 proc.), o 82 proc. sutinka, kad darbuotojų pranešimai kompetentingoms institucijoms prisideda prie veiksmingo korupcijos atvejų sprendimo (ES – 66 proc). Palyginti su 2025 m., abu rodikliai sumažėjo – atitinkamai 3 ir 4 proc. punktais. Kritiškiau vertinama pranešėjų apsauga: tik 37 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad apie korupciją pranešantys darbuotojai yra veiksmingai apsaugoti nuo atsakomųjų veiksmų, o 48 proc. su tuo nesutinka (atitinkamai, ES27 – 32 proc. ir 59 proc.). Palyginti su 2025 m., teigiamas vertinimas nepasikeitė. Kadangi šie klausimai į tyrimą įtraukti tik nuo 2025 m., ilgesnės jų dinamikos kol kas įvertinti negalima.

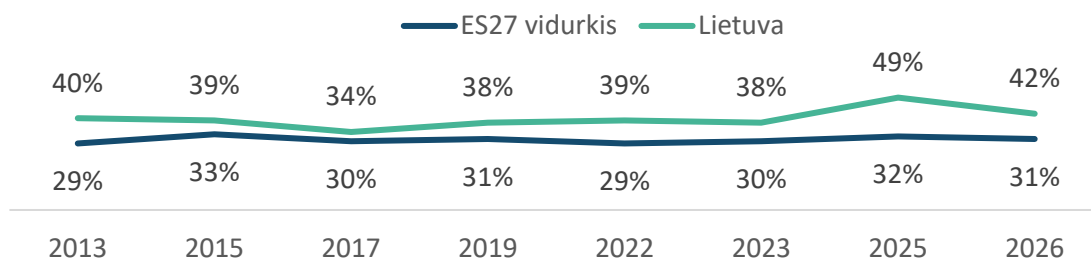
Gerokai aiškesnė ilgalaikė tendencija matoma vertinant tikimybę, kad korupcinės veikos būtų atskleistos. 2026 m. 71 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad korupcine praktika užsiimantys asmenys ar įmonės būtų išaiškinti arba apie juos būtų pranešta policijai ar prokuratūrai. Palyginti su 2025 m., šis rodiklis nepasikeitė. Tačiau ilgesniu laikotarpiu jis nuosekliai augo: 2015 m. siekė 47 proc., 2019 m. – 55 proc., 2022 m. – 63 proc., 2023 m. – 70 proc., o 2025–2026 m. – 71 proc. Tai viena aiškiausių teigiamų ilgalaikių tendencijų šiame tyrime.

8 pav. Įmonių dalis, vertinančių tikimybę, kad korupcine praktika užsiimantys asmenys ar įmonės būtų sulaikyti arba apie juos pranešta policijai ar prokuratūrai, kaip tikėtina

Gerokai atsargiau vertinama atsakomybė už nustatytą korupciją. 2026 m. 42 proc. Lietuvos verslo atstovų mano, kad asmenys ar įmonės, pagauti duodant kyšį aukšto rango ar atsakingam pareigūnui, yra tinkamai baudžiami. Palyginti su 2025 m., šis rodiklis sumažėjo 7 proc. punktais – nuo 49 iki 42 proc. Ilgalaikėje perspektyvoje aiškios gerėjimo tendencijos nematyti: 2013–2023 m. rodiklis daugiausia svyravo 34–40 proc. ribose, 2025 m. buvo išaugęs iki 49 proc., tačiau 2026 m. vėl sumažėjo. Taigi augantis tikėjimas korupcinių veikų atskleidimu nėra lydimas tokio pat nuoseklaus teigiamo atsakomybės už korupciją vertinimo.

8 pav. Įmonių dalis, sutinkančių, kad Lietuvoje žmonės arba verslai, sugauti dėl kyšio davimo aukšto rango ar atsakingam pareigūnui, yra tinkamai baudžiami

7. Teismų ir teisėjų nepriklausomumo vertinimas

2026 m. 70 proc. Lietuvos verslo atstovų teisingumo sistemą teismų ir teisėjų nepriklausomumo požiūriu vertina gerai. Tai yra daugiau nei ES27 vidurkis, kuris siekia 58 proc. Neigiamai teisingumo sistemos nepriklausomumą Lietuvoje vertina 25 proc. respondentų.

Šio rodiklio ilgalaikė tendencija yra teigiama. 2016 m., kai pirmą kartą buvo atliktas atskiras įmonių teisingumo sistemos nepriklausomumo tyrimas, teismų ir teisėjų nepriklausomumą gerai vertino 48 proc. Lietuvos įmonių, 2023 m. – 64 proc., o 2026 m. – 70 proc. Taigi per dešimtmetį teigiamas vertinimas padidėjo 22 proc. punktais. Tai viena ryškiausių teigiamų ilgalaikių tendencijų tarp apžvalgoje nagrinėjamų rodiklių.